

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____
Chișinău

**Privind aprobarea proiectului de lege pentru
modificarea și completarea unor acte legislative**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.248–251, art.699), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 93:

alineatul (2) se completează cu punctual 9) cu următorul cuprins:

„9) actele de constatare întocmite de către organele de constatare specificate la art.273 alin.(2) din prezentul cod.”;

la alineatul (3), după cuvintele „organul de urmărire penală” se introduc cuvintele „, organul de constatare”.

2. La articolul 262, alineatul (1) se completează cu punctul 3¹⁾ cu următorul cuprins:

„3¹⁾ procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii întocmit de organele de constatare prevăzute la art. 273 alin.(1) din prezentul cod;”

3. Articolul 273:

se completează cu litera d¹⁾ cu următorul cuprins:

„d¹⁾ autoritățile și instituțiile publice abilitate cu funcție de agent constator, conform Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008, care sînt și organe de control în sensul Legii nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător – pentru infracțiuni care constituie încălcări în domeniul de control atribuit prin lege;”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Organele menționate la alin.(1) au dreptul, în condițiile prezentului cod, să ridice corpurile delictelor, să solicite informațiile și documentele necesare pentru constatarea infracțiunii, să citeze persoane și să obțină de la ele declarații, să procedeze la evaluarea pagubei și să efectueze orice alte acțiuni care nu suferă amîinare, cu întocmirea proceselor-verbale, în condițiile art. 260-261, în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate. Organele menționate la alin. (1) lit. a) – d), e) – g) au dreptul să rețină făptuitorul, în

condițiile prezentului cod. Actele de constatare întocmite de aceste organe constituie mijloace de probă.”;

se completează cu alineatele (6) și (7) cu următorul cuprins:

„(6) Procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii constituie act de sesizare a organelor de urmărire penală conform art.262 din prezentul cod și nu poate fi supus controlului pe calea contenciosului administrativ.

(7) Procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii, împreună cu mijloacele materiale de probă, se transmit, în timp de 24 ore, organelor de urmărire penală cu competența de exercitare a urmăririi penale a infracțiunii respective sau procurorului, după caz.”

Art. II. – La articolul 28 din Legea nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.181–184, art.595), cu modificările și completările ulterioare, alineatul (9) va avea următorul cuprins:

„(9) La stabilirea încălcărilor ce conțin indici ai unei infracțiuni, actele de constatare întocmite, împreună cu mijloacele materiale de probă, se transmit, în termen de 24 ore, de la întocmirea procesului-verbal cu privire la constatarea infracțiunii, organelor de urmărire penală corespunzătoare constituite conform legii în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Serviciului Vamal, sau procurorului.”

Președintele Parlamentului

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în scopul atribuirii statutului de organ de constatare tuturor organelor abilitate cu dreptul de a iniția controale și de a acorda mandate de control în domeniile aferente de activitate, astfel încât constatarea infracțiunii să se poată face și de către alte organe decât cele prevăzute la art.273 alin.(1) Cod de procedură penală și anume: organele de specialitate specificate la art.402; 404-422; 423²-423⁷ Cod contravențional cum sînt :Organele de inspectare financiară/ control financiar, Comisia Națională a Pieței Financiare, Consiliul Concurenței, Organele pentru protecția mediului, organele pentru control geologic și supraveghere minieră și Agenția pentru Silvicultură "Moldsilva", Organele supravegherii de stat a sănătății publice, Organele de specialitate în domeniul transporturilor, Agenția pentru Protecția Consumatorilor, Inspectoratul de Stat al Muncii, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, Casa Națională de Asigurări Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Organele supravegherii de stat în domeniul agricol și sanitar-veterinar, Ministerul Apărării, Inspectia de Stat în Construcții, Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Geodezică, Tehnică și de Regim, Serviciile publice de gospodărie comună, Agenția Rezerve Materiale, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Biroul Național de Statistică, Serviciul de Stat de Arhivă, Executorul judecătoresc doar în circumscripția camerei teritoriale a executorilor judecătorești în care își are sediul biroul său, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice, Comisia Națională de Integritate, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, Curtea de Conturi, Comisia Electorală Centrală, inclusiv și alte organe de stat abilitate cu dreptul de a iniția controale și de a acorda mandate de control în domeniile aferente potrivit legii, cum sunt Banca Națională a Moldovei, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Agenția Relații Funciare și Cadastru, Inspectoratul Principal de Stat pentru Supravegherea Tehnică a Obiectelor Industriale Periculoase, Agenția Turismului, Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Producției Alcoolice, Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, Inspectoratul Energetic de Stat, Inspectoratul Ecologic de Stat.

De notat, prezentul proiect de lege a fost elaborat în colaborare cu reprezentanții împuterniciți din majoritatea autorităților nominalizate *supra*.

Prin urmare, atribuirea statutului de organ de constatare organelor specificate, ar fi de un real folos pentru eficiența activității organului de urmărire penală și respectiv al procesului penal în ansamblu, întrucât nu se va pierde momentul operativ al documentării faptelor comise, or anume pentru eliminarea acestui neajuns, care conduce la întârzierea efectuării primelor acțiuni procesuale imediat după producerea infracțiunii a și fost elaborat acest proiect de lege.

Procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni. Drepturile și libertățile fundamentale ale cetățeanului sunt garantate de Constituția Republicii Moldova, iar respectarea acestora de către procurori, reprezentanții organelor de urmărire penală este obligatorie și se materializează inclusiv prin întreprinderea eficientă și la timp a acțiunilor procesuale întru realizarea unei anchete eficiente cu privire la circumstanțele ce au avut loc în toate cazurile.

Pe lângă reglementarea constituțională a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățeanului, acestea primesc și o vastă reglementare internațională în *Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale*.

Statul trebuie să probeze și să acționeze cu rapiditate pentru a elucida toate circumstanțele cauzei și a identifica vinovații.

Cu referire la obligația realizării unei anchete efective, în raport de condițiile în care s-a comis o faptă infracțională, CEDO dă o importanță specială unor elemente ale anchetei pentru a-i aprecia eficacitatea: administrarea tuturor probelor aparent necesare pentru stabilirea adevărului, *rapiditatea investigării circumstanțelor cazului* și pornirii urmăririi penale etc.

Administrarea rapidă a tuturor mijloacelor de probă, care ar putea oferi informații cu privire la circumstanțele comiterii unei infracțiuni, este primul element ce trebuie reținut pentru a determina caracterul eficient al anchetei penale.

Faptul dat prezumă diligenta organului de constatare de a acționa prompt după producerea evenimentului și de a efectua calitativ acțiunile iminente întru relevarea circumstanțelor cazului, deoarece realizarea tardivă a acestora afectează inevitabil și ireversibil probele ce s-ar fi putut obține.

Necesitatea lichidării încălcărilor descrise este determinată și de practica statuată a Curții de condamnare a statelor pentru încălcări similare – cercetarea la fața locului și audierea persoanelor după o perioadă îndelungată după producerea evenimentului (*CEDO, hot. Menteșe și alții*);

Lipsa unei anchete eficace apare și în cazul când omisiunea de a administra anumite probe se datorează unei imposibilități obiective, în situația în care statul este responsabil de apariția imposibilității de a mai administra anumite probe. Drept exemplu servește hotărîrea CEDO în cazul lui Gungor, când fapta infracțională s-a produs într-o zonă supravegheată cu camere video, iar înregistrările din momentul comiterii faptei nu au fost găsite.

Avînd în vedere, că organele cu atribuții de control sunt numeroase și domeniile de activitate ale acestora sunt foarte diferite, considerăm că fiecare dintre autoritățile vizate urmează a dobîndi atribuții de organ de constatare doar pentru infracțiunile care au tangență cu domeniul în care sunt investite cu atribuții de control.

Scopul amendamentelor propuse rezultă și din necesitatea eficientizării procesului de documentare a multor categorii de infracțiuni, anume prin responsabilizarea instituțiilor care vor obține statutul de organ de constatare și care vor fi obligate să transmită actele de constatare și mijloace materiale de probă în termeni restrânși organului de urmărire penală corespunzător.

În așa mod se va exclude transmiterea materialelor organului de urmărire penală după o perioadă îndelungată de timp de la finalizarea controalelor, remiterea unor acte de sesizare neîntemeiate și formale, întocmite doar în scopul de a mima o activitate eficientă, fie de a plasa pe seama organelor de drept responsabilitatea adoptării unor decizii asupra cazurilor care în mod evident nu cad sub incidența legii penale.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Conform art.273 Cod de procedură penală numai un număr limitat de autorități competente să soluționeze cauzele contravenționale, adică care au statut de agent constatat, au statut și de organ de constatare, și anume:

- 1) **poliția** – pentru infracțiuni ce nu sînt date prin lege în competența altor organe de constatare;
- 2) **Poliția de Frontieră** – pentru infracțiuni atribuite prin lege în competența sa;
- 3) **Centrul Național Anticorupție** – pentru infracțiuni date prin lege în competența sa;
- 4) **Serviciul Vamal** – pentru infracțiuni date prin lege în competența sa;
- 5) **Serviciul de Informații și Securitate** – pentru infracțiuni ale căror prevenire și contracarare îi sînt atribuite prin lege;
- 6) **comandanții unităților și formațiunilor militare, șefii instituțiilor militare** – pentru infracțiuni săvîrșite de militarii din subordine, precum și de persoanele supuse serviciului militar în timpul cantonamentelor; pentru infracțiuni săvîrșite de muncitorii și angajații civili ai Forțelor Armate ale Republicii Moldova, legate de îndeplinirea îndatoririlor lor de serviciu, sau săvîrșite la locul de dislocare a unității, formațiunii, instituției;
- 7) **șefii instituțiilor penitenciare** – pentru infracțiuni comise în locurile de detenție, în timpul escortării sau în legătură cu punerea în executare a sentințelor de condamnare; de asemenea șefii instituțiilor curative de specialitate – în cazurile referitoare la persoane cărora le sînt aplicate măsuri de constrîngere cu caracter medical;
- 8) **comandanții de nave și aeronave** – pentru infracțiuni săvîrșite pe acestea în timp ce navele și aeronavele pe care le comandă se află în afara porturilor și aeroporturilor;
- 9) **instanțele de judecată sau, după caz, judecătorii de instrucție** – pentru infracțiuni de audiență.

Activitatea pozitivă, eficientă și rezultativă a unor agenți constatatatori în cadrul procesului contravențional ce reese din experiența acumulată pe parcursul a mai multor ani pe acest segment de activitate, denotă cert faptul ca toate organele de specialitate specificate la art.402; 404-422; 423²-423⁷ Cod Contravențional, care de fapt sunt organe abilitate cu dreptul de a iniția controale și de a acorda mandate de control în domeniile aferente în baza Legii privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător nr.131 din 08.06.2012 ar putea fi organe de constatare în sensul art.273 Cod de procedură penală *cu toate drepturile și obligațiile prevăzute de prezentul Cod.*

Avînd în vedere că conform alin.(2) al art.273 din Codul de procedură penală, organele de constatare au dreptul, în condițiile prezentului cod, să rețină făptuitorul, să ridice corpurile delictelor, să solicite informațiile și documentele necesare pentru constatarea infracțiunii, să citeze persoane și să obțină de la ele declarații, să procedeze la evaluarea pagubei și să efectueze orice alte acțiuni care nu suferă amîinare, cu întocmirea proceselor-verbale în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate, atribuirea acestor competențe și altor organe ar elimina principalul neajuns ce duce la întîrzierea efectuării primelor acțiuni procesuale imediat după producerea infracțiunii- momentul operativ al documentării faptei

comise, ce include în sine păstrarea intactă la locul comiterii infracțiunii, ridicarea mijloacelor materiale de probă care se pot deteriora sau pot dispărea până la sosirea organelor de poliție(de urmărire penală), identificarea potențialilor martori și a victimei cu audierea acestora, identificarea făptuitorului.

Totodată, procesul-verbal încheiat în conformitate cu prevederile alin.(2) trebuie să **constituie act de sesizare a organelor de urmărire penală** conform art.262 din prezentul cod și nu va putea fi supus controlului pe calea contenciosului administrativ, fiind propuse amendamentele respective și în acest sens.

Consemnarea acțiunilor efectuate și circumstanțele constatate în procesul verbal va trebui să cuprindă, tot ceea ce s-a constatat cu privire la fapta săvârșită, respectiv: *datele de stare civilă, domiciliul, calitatea persoanei (persoanelor) surprinse asupra faptului infracțiunii; locul și timpul (data, ora) unde s-a realizat fapta; activitățile care au fost surprinse, descrise detaliat; obiectele, instrumentele, armele, înscrisurile care se află asupra persoanei (persoanelor) respective; explicațiile persoanei (persoanelor) în cauză în legătură cu activitățile desfășurate în momentul surprinderii acesteia; martorii oculari cu datele de stare civilă și domiciliul; declarațiile acestora; măsurile luate de organul constatator; orice alte date de natură să lămurească împrejurările comiterii faptei,(fotografii, înregistrări audio/video etc.)*

Actele de constatare întocmite de aceste organe constituie mijloace de probă și în acest sens la fel au fost operate completări și la art.93 Cod de procedură penală.

Totodată, necesită a menționa, că actul prin care se constată infracțiunea nu este și actul prin care se începe urmărirea penală.

Competente sa înceapa urmarirea penala sunt doar organele de urmarire penală, expres si limitativ prevazute de legea procesuala. Or, se pot constata infracțiuni pentru care este necesară plângerea victimei în cazurile în care urmărirea penală începe, conform art.276, numai în baza plîngerii prealabile a acesteia.

Ar fi absurd să se considere că prin procesul verbal de constatare s-a și început urmărirea penală.

Avantajul acestui proiect de lege rezidă și în următoarele:
– **datorită profesionalismului și specializării în domeniu**, aceste organe sunt în măsură să **acționeze rapid** în vederea înlăturării unor eventuale pericole ulterioare și în același timp pentru prinderea, imobilizarea făptuitorilor, a reținerii mijloacelor materiale de probă și predarea acestora organului de urmărire penală competent;

– obținerea de dovezi irefutabile (care nu pot fi respinse, combătute; convingătoare) ale faptei comise, care paralizează orice încercare de negare a săvârșirii infracțiunii;

– derularea activităților de urmărire penală începând de la constatare, sesizare a organelor de anchetă competente, administrarea probatoriului, posibilitatea de stabilire a întregii activități infracționale (*de la luarea hotărârii până la materializarea acesteia*), de identificare a tuturor participanților, de stabilire a mobilului și scopului acțiunii ilicite, clarificarea locului și timpului săvârșirii faptei, a

mijloacelor, metodelor și tehnicilor utilizate, are loc extrem de operativ, ceea ce corespunde principiului celerității efectuării urmăririi penale;

– se oferă posibilități ample de orientare a activităților informativ-operative, preventive în ceea ce privește, *spre exemplu*, realizarea securității naționale pe problematica ivită;

– nu în ultimul rând, se decelează (a afla, a descoperi, a detecta, a găsi) aspecte de ordin criminologic.

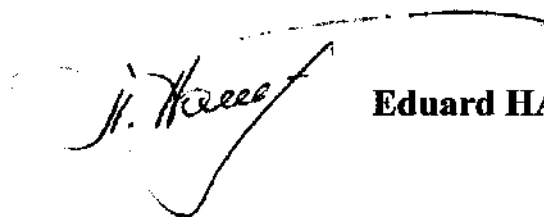
Totodată, în vederea coroborării normelor enunțate cu unele prevederi ale Legii nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător s-au propus modificări și la articolul 28 alineatul (9), conform căruia la stabilirea încălcărilor ce conțin indici ai unei infracțiuni, actele de constatare întocmite, împreună cu mijloacele materiale de probă, urmează să fie transmise în termen de 24 ore, de la întocmirea procesului-verbal cu privire la constatarea infracțiunii, organelor de urmărire penală corespunzătoare constituite conform legii în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Serviciului Vamal, sau procurorului.(Art.II din proiectul de lege)

În contextul celor expuse, considerăm că adoptarea proiectului va determina consolidarea cadrului normativ existent și va eficientiza activitatea organului de urmărire penală și respectiv al procesului penal în ansamblu.

3. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului înaintat nu necesită alocări sau cheltuieli financiare din contul mijloacelor bugetare.

Procuror General - interimar

Eduard HARUNJEN